



UPPSALA
UNIVERSITET

BESLUT

2025-03-18

Dnr UFV 2024/2028

Regeringskansliet

Justitiedepartementet

Enheten för migrationsrätt (L7)

Box 256
751 05 Uppsala

Besöksadress

Dag Hammarskjölds väg 7

Handläggare

Leif Eriksson

Telefon

072-9999008

Leif.r.eriksson@uu.se

Beslut

Härmed beslutas

– att Uppsala universitet

överlämnar bifogat yttrande som sitt svar.

Bakgrund

Uppsala universitet har beretts möjlighet lämna yttrande på utredningen bättre migrationsrättsliga regler för forskare och studenter, Ds 2024:31.

Bifogat yttrande har utarbetats av tillförordnad enhetschef Leif Eriksson och internationell handläggare Tove Lager.

Beslut i detta ärende har i rektors frånvaro fattats av undertecknad prorektor i närvaro av universitetsdirektör Caroline Sjöberg, efter föredragning av avdelningschef Eva Söderman. Närvarande därutöver var akademiombudsman Per Abrahamsson och Uppsala studentkårs ordförande Elsa Ewert samt internationell handläggare Tove Lager.

Coco Norén

Eva Söderman

Beredning med

Studentavdelningen
Juridiska avdelningen
Avdelningen för kvalitetsutveckling
HR-avdelningen
Planeringsavdelningen
Avdelningen för forsknings- och samverkansstöd
Avdelningen för ekonomi och upphandling
Kansliet för humaniora och samhällsvetenskap
Kansliet för medicin och farmaci
Kansliet för teknik och naturvetenskap
Uppsala universitets förenade studentkårer
Doktorandnämnden
Uppsala postdoc association
Junior Faculty



UPPSALA
UNIVERSITET

Box 256
751 05 Uppsala

Besöksadress

Dag Hammarskjölds väg 7

Handläggare

Leif Eriksson

Telefon

072-9990908

Leif.r.eriksson@uu.se

YTTRANDE

2025-03-18 Dnr UFV 2024/2028

Regeringskansliet
Justitiedepartementet
Enheten för migrationsrätt (L7)

Remissvar: Ds 2024:31

Uppsala universitet har beretts möjlighet att lämna yttrande på utredningen *Bättre migrationsrättsliga regler för forskare och studenter*.

Uppsala universitet tillstyrker följande förslag

5.3.1 Ett förtydligt försörjningskrav vid permanenta uppehållstillstånd

5.3.4 Återkallelse av ett tidsbegränsat uppehållstillstånd till förmån för ett permanent uppehållstillstånd

5.3.5 Särskilt om familjemedlemmars möjligheter till uppehållstillstånd

5.6 Fler möjligheter till byte av uppehållstillstånd efter inresa

5.7 Särskilt om utlännningar som har beviljats skydd enligt det s.k. massflyktsdirektivet

Förbättrade förutsättningar för utländska forskare och doktorander att verka i Sverige: Uppsala universitet lämnar följande synpunkter och förslag

5.2 Doktorander ska kunna beviljas uppehållstillstånd för forskning

Uppsala universitet tillstyrker och lämnar följande synpunkter och kompletterande förslag

Rättigheten att vistas utanför Sverige för en doktorand som beviljats uppehållstillstånd för forskning bör motsvara rättigheterna för doktorand som har beviljats uppehållstillstånd för studier på forskarnivå. 5 b kap. 1 § första stycket utlänningslagen (2005:716) anger att:



YTTRANDE

- *En utlänning som ska utföra forskning i Sverige enligt ett mottagningsavtal som har ingåtts enligt lagen (2008:290) om godkännande för forskningshuvudmän att ta emot gästforskare ska, om inte något annat följer av 9-12 §§, beviljas ett uppehållstillstånd för forskning.*

Angivelsen att forskningen ska utföras i Sverige minskar möjligheten för doktorander med detta tillstånd att bedriva delar av sina forskningsstudier utanför Sverige. Vidare är det också en allvarlig begränsning för forskares mobilitet utanför EU. 5 b kap. 1 Utlänningslagen (2005:716) bör därför omarbetas för att minska risk för att uppehållstillståndet för forskning återkallas vid vistelse utanför Sverige. Uppsala universitet föreslår följande lydelse:

- *En utlänning som ska utföra forskning enligt ett mottagningsavtal som har ingåtts med forskningshuvudman i Sverige enligt lagen (2008:290) om godkännande för forskningshuvudmän att ta emot gästforskare ska, om inte något annat följer av 9–12 §§, beviljas ett uppehållstillstånd för forskning.*

Upphållstillstånd för studier på forskarnivå beviljas idag för fyra år. Upphållstillstånd för forskning beviljas för två år. Uppsala universitet föreslår därför följande:

- *En utlänning antagen till doktorandutbildning ska kunna beviljas uppehållstillståndet för forskning upp till fyra år.*

5.3.2 Kravet på försörjning bör kunna uppfyllas även vid viss annan finansiering än inkomst från anställning

Uppsala universitet tillstyrker och lämnar följande synpunkter och kompletterande förslag

- *Postdoc-stipendier ska också uppfylla kravet på försörjning*

5.3.3 Forskare och doktorander ska ha bättre möjligheter att beviljas permanent uppehållstillstånd

Uppsala universitet tillstyrker och lämnar följande synpunkter och kompletterande förslag

Från och med 1 juli 2014 kunde utlänningar som haft uppehållstillstånd för studier på forskarnivå fyra år under en period av sju år beviljas permanent uppehållstillstånd. UKÄ noterade också att andelen doktorander som stannade i Sverige efter examen ökade från omkring 45% 2013 till över 60% 2017, detta till följd av lagändringen 2014 (Vanligast att utländska doktorander arbetar inom högskolan, Reg nr 00506-21, s 4f). Regeringen



YTTRANDE

konstaterade att doktorander är en högkvalificerad grupp och viktiga kunskapsbärare som det är angeläget att attrahera och rekrytera (prop. 2013/14:213, s 33). I regeringens strategi för Sveriges utrikeshandel, investeringar och globala konkurrenskraft (UD2023/01758, s 17) konstateras att Sverige ska ha effektiva och smidiga system för att attrahera och behålla kvalificerad arbetskraft. Ett viktigt led i att förbättra kompetensförsörjning är att Sverige kan erbjuda attraktiva arbets-, studie- och forskningsmöjligheter och att det ska vara enkelt att bosätta sig i Sverige.

- *Utlänning som är antagen till forskarutbildning undantas från försörjningskravet i 5 kap. 7 § UtLL om personen har disputerat vid tiden för ansökan om permanent uppehållstillstånd.*

Det är inte ovanligt att forskare eller doktorand kan ha haft arbetstillstånd exempelvis som forskningsassistent eller forskningsingenjör i direkt anslutning till att utlänningen beviljats uppehållstillstånd för forskning eller uppehållstillstånd för forskarstudier.

- *Den tid som en utlänning haft arbetstillstånd ska kunna räknas in de tre åren om det är sammanhängande med uppehållstillstånd för forskning, studier på forskarnivå m.m. enligt den föreslagna lydelsen i 5 kap. 5 § andra stycket 2 p.*

Avgiftsstudenter utgör närmare en femtedel av alla som antagits till forskarutbildning i Sverige under perioden 2012/13 och 2022/23 (UKÄ 2017:2, s 88), och är en viktig bas för rekrytering till forskarutbildning i Sverige.

- *Uppehållstillståndstiden för masterstudier bör kunna räknas om utlänningen ansöker om permanent uppehållstillstånd enligt 5 kap. 5 § UtLL och har uppehållstillstånd för studier som avser utbildning på forskarnivå eller uppehållstillstånd för forskning.*

Långa handläggningstider hos Migrationsverket och migrationsdomstolarna utgör en risk för rättsförlust vid ansökan om permanent uppehållstillstånd och beräkning av försörjningskravets varaktighet.

- *Försörjningskravet enligt 5 kap. 7 § UtLL ska räknas från dagen då ansökan om permanent uppehållstillstånd lämnas in till Migrationsverket.*

I Prop. 2023/24:151 (s. 23 f), föreslog regeringen att en person med uppehållstillstånd enligt massflyktsdirektivet ska folkbokföras efter vistelse i Sverige i 12 månader, om det kan antas att personen kommer att regelmässigt tillbringa nattvila eller motsvarande under ytterligare minst



YTTTRANDE

sex månader. Därutöver erhålls andra rättigheter som motsvarande de som person som förklarats vara alternativt skyddsbehövande (jfr 4 kap. 3a § UtL). Lagen trädde i kraft 1 november 2024.

- *Uppehållstillstånd enligt 21 kap. 2 § Utlänningslagen enligt rådets direktiv 2001/55/EG av den 20 juli 2001 om miniminormer för att ge tillfälligt skydd vid massiv tillströmning av fördrivna personer ska kunna ligga till grund för beviljas permanent uppehållstillstånd.*

5.4 Längre uppehållstillstånd efter slutförd forskning eller slutförda studier på forskarnivå

Uppsala universitet tillstyrker utredningens förslag om längre uppehållstillstånd för slutförd forskning eller slutförda studier på forskarnivå, och lämnar följande synpunkter och kompletterande förslag

Hur ett uppehållstillstånd som baseras endast på att en person ska aktivt söka arbete i Sverige skulle kunna missbrukas är inte tydligt utifrån utredarens resonemang. Utredaren uppvisar inte heller någon statistik eller annat underlag till stöd för påståendet att jobsökartillstånden missbrukas. Det finns ingen anledning att anta att en något förlängd period av jobsökartillståndet skulle skapa incitament för ett ökat missbruk av varken uppehållstillstånd för studier eller för jobsökartillståndet.

Utredaren anger att en tid om ett år som jobsökartillståndet kan meddelas kan vara för kort tid för att ge utländska forskare och forskarstudenter de bästa möjligheterna att etablera sig i Sverige, bland annat eftersom tjänsterna tillsätts i hög konkurrens (Ds 2024:31, s 118). För ett behålla en hög flexibilitet bör därför ett beviljats uppehållstillstånd om 12 månader kunna förlängas med sex månader. Uppsala universitet anser också att motsvarande utmaningar också gäller nu nyutexaminerade avgiftspliktiga mastersstudenter. De är också en viktig rekryteringsbas till forskarutbildning i Sverige (UKÄ 2017:2, s 88), som tillsätts i hög konkurrens. Avgiftsstudenter stod för 18% av alla de som tagit examen efter avslutade masterstudier vid svenskt lärosäte under perioden 2012/13 till 2020/21, som påbörjade forskarutbildning i Sverige (UKÄ 2024:13, s. 29).

Uppsala universitet lämnar följande förslag:

- *Ett beviljat uppehållstillstånd om 12 månader för att söka arbete eller undersöka förutsättningarna för att bedriva näringsverksamhet i Sverige ska kunna förlängas med sex månader.*
- *Uppehållstillstånd för att söka arbete eller undersöka förutsättningarna för att bedriva näringsverksamhet i Sverige efter*



YTTRANDE

slutförda kandidat- eller masterstudier ska kunna beviljas för en tid av 18 månader.

5.5 Möjligheter till nationell visering i vissa fall

Uppsala universitet tillstyrker förslaget, och lämnar följande synpunkter och kompletterande förslag

Motsvarande utmaningar som legat till grund för utredningens förslag gällande doktorander och forskare gäller för kandidat- och mastersstudenter. Högre utbildning är internationell till sin karaktär och involverar bland annat utbytesstudier, internationell praktik eller examens/ uppsatsarbete som genomförs utanför Sverige. Väntetiderna för förlängning av uppehållstillstånd är enligt utredaren längre för uppehållstillstånd för högre studier än för forskare (s. 123f).

- *Studenter på kandidat- och masterprogram och deras familjemedlemmar inkluderas i de utökade möjligheterna för att söka och beviljas nationell visering i vissa fall.*
- *Nationell visering i vissa fall ska också kunna beviljas under det att ansökan om permanent uppehållstillstånd handläggs.*

Åtgärder i syfte att minska risken för att uppehållstillstånd för studier missbrukas: Uppsala universitet lämnar följande synpunkter och förslag

6.1 Missbruk av uppehållstillstånd för studier

I Ds 2024:31, redovisas endast ett underlag till stöd för att uppehållstillstånd för högre studier missbrukas idag, Migrationsverkets analysrapport *Missbruk av uppehållstillstånd för studier* (dnr 1.3.4-2022-14601), som publicerades 2022. Rapporten undersöker enbart mastersstudenter från Pakistan. Att studenter hoppar av en utbildning innan andra året är ett exempel som Migrationsverket tar som bevis för att studenterna saknade studieavsikt (ibid, s. 8), detta trots att studenten påbörjat sin utbildning. Huruvida skälet kan vara ett annat, exempelvis att studenterna inte klarat av utbildningen eller inte haft råd att betala studieavgiften för att få fortsätta studierna har inte utretts. Migrationsverket drog slutsatsen att en student har bristande studieavsikt om den valt att byta från uppehållstillstånd från studier till arbetstillstånd. Byte av uppehållstillstånd för studier till en annan klass av uppehållstillstånd förhindrar dock inte att en utlänning fortsätter att studera. Men någon kontroll om studenter som bytt till arbetstillstånd fortsatt att studera har inte redovisats i rapporten. Analysrapporten utreder inte skälet till att studenterna byter uppehållstillstånd som för med sig andra



YTTRANDE

fördelar, exempelvis att en student är undantagen från att betala studieavgiften till lärosätet och undantag från att bedriva heltidsstudier. Analysrapportens andra indikator för bristande studieavsikt är bostadsort, och då att vara bosatt långt från lärosätet. I analysrapporten noteras att pandemin resulterade i att studier bedrevs på distans, varför slutsatserna runt bostadsorten bör beaktas med viss försiktighet. Uppsala universitet menar att det är vanskligt att generalisera till hela populationen av avgiftsstudenter utifrån denna specifika grupp studenter begränsade av nationalitet och studieperiod, och slutsatserna från denna analysrapport.

På basis av information från programsamordnare vid Uppsala universitet vidtogs 2022 en genomlysning studenter från Pakistan som antagits till mastersprogram höstterminen 2021 vid Uppsala universitet. Slutsatsen av genomlysningen var att det var studieförmågan, och då särskilt kunskap i engelska som brast, inte studieavsikten. Åtgärder vidtogs därför av Uppsala universitet i form av krav på godkänt engelskatest (jfr TOEFL, IELTS etc) inför höstterminen 2023.

21 november 2024 publicerades Riksrevisionens granskningsrapport *Tredjelandsstudenter i högskolan – antagning, uppehållstillstånd och organisering av utbildning* (RiR 2024:21). I rapporten framgår att Riksrevisionen inte finner något stöd för att det förekommer ett omfattande missbruk av uppehållstillstånd för studier (RiR 2024:21, s 6): Riksrevisionen fann att skillnaden mellan antalet förstagångssökande studenter som beviljats uppehållstillstånd för studier och antalet förstagångsregistrerade studenter var försumbart (ibid, s 38f). I Ds 2024:31 saknas en tydlig definition av vad missbruk innebär. En definition finns dock i Riksrevisionens rapport: ”En individ missbrukar sitt uppehållstillstånd om hen inte har studieavsikt vid ansökan om uppehållstillstånd för studier” (RiR 2024:21, s 38). Riksrevisionen gör också en viktig distinktion när de konstaterar att ett avhopp för studierna inte behöver betyda att studenten missbrukar sitt uppehållstillstånd (RiR 2024:21, s 37).

Även Universitetskanslersämbetets rapport, *Inresande studenter på masterprogram vid svenska lärosäten*, UKÄ 2024:13, indikerar att Riksrevisionens bild stämmer att missbruk av uppehållstillstånd för studier förekommer i mindre utsträckning än vad som anges i Ds 2024:31. I UKÄ:s rapport undersöks bland annat när avhopp sker och om det går att utvärdera skillnader mellan studentgrupperna (betalande, inte betalande, svenska). UKÄ konstaterar att under tiden för studien så var det mycket små skillnader i kvarvaron mellan grupperna (UKÄ 2024:13, s 18–19), men att avgiftsstudenter hade en högre kvarvaro och examensfrekvens än svenska studenter. UKÄ fann också att tre år efter examen var en något högre andel avgiftsstudenter än avgiftsbefriade studenter etablerade på



YTTRANDE

arbetsmarknaden (83 procent av de som bodde kvar, jämfört med 78 procent av de inte betalande studenterna, s 35).

Problem som ett missbruk av uppehållstillstånd för studier för med sig

Det finns en fara i att reproducera missuppfattningen om att missbruk av uppehållstillstånd för studier är vanligt förekommande. Det har funnits en överutredning av studieavsikt vid svensk utlandsmyndighet, något som Migrationsverket konstaterat (*Migrationsverkets analysrapport Tematisk kvalitetsuppföljning av ärenden om uppehållstillstånd för studier*, Dnr: 1.3.4-2023-14141). Uppsala universitet finner det troligt att överutredandet beror i del på den diskurs som råder kring det påstådda missbruket av uppehållstillstånd för studier. Migrationsverket dimensionerade heller inte sin verksamhet utifrån omfånget på antalet intervjuer som genomfördes inför höstterminen 2022 och 2023. Att en student passade in på någon av Migrationsverkets indikatorer för en studieavsiktintervju blev också de facto ett avslagslagsbeslut, eftersom studenterna tappade sin studieplats och Migrationsverket därefter avskrev ärendet från vidare handläggning. Det är anledningen till att seriösa studenter inte fick möjlighet att påbörja sin utbildning vid Uppsala universitet, och varför nästan 20% av alla avgifter från avgiftsstudenter återbetalades 2022 och 2023, med kännbar effekt för såväl den enskilda studenten som för berörda institutioner vid Uppsala universitet.

Uppsala universitets bedömning efter att ha tagit del av utlandsmyndigheternas muntliga utredningar om studieavsikt för studenter antagna till Uppsala universitet höstterminen 2023 och 2024 är att av de ärenden som utretts och sedan avslagits är beslut där utredningen håller en låg kvalité. Idag sker muntliga utredningar i ansökningar om uppehållstillstånd för studier på engelska. Muntlig utredning som rör studieavsikt kan ifrågasättas: Personalen på utlandsmyndigheter som genomför intervjuerna saknar insikt i såväl utbildningen som sökanden antagits som till som högre utbildning i Sverige. Att den sökande saknar klart utmejslade framtidsplaner eller svarar kortfattat på frågor på engelska, som varken är utredarens eller studentens modersmål, kan inte anses som bevis eller allvarligt och objektiva skäl (jfr artikel 20.2 f i direktiv 2016/801) för att studenten inte avser att använda uppehållstillståndet för studier i Sverige.

I Ds 2024:31 framgår att ett nytt språkrav gäller för engelska, för att hindra att studenter antas med så bristfälliga språkkunskaper att de inte kan tillgodogöra sig utbildningen (s 162). Uppsala universitet konstaterar att bristande språkkunskaper inte är relaterat till missbruk av uppehållstillstånd för studier. Språkkunskap bör även fortsatt utgöra ett av kraven för antagning. Lärosätena är ansvariga för att sätta förkunskapskrav och om en



YTTRANDE

student uppfyller engelskravet i fråga om antagning så bör inte Migrationsverket överpröva den bedömningen. Studenterna kommer också ha bättre förutsättningar att utveckla sina svar om de bereds möjlighet att svara på sitt hemlandsspråk.

Uppsala universitet ifrågasätter utredningens slutsats att uppehållstillstånd för studier missbrukas och avstyrker på den grunden samtliga förslag som presenteras i kapitel 6. Förslagen kommer trots detta att nedan utvärderas individuellt, då det i vissa fall finns andra grunder för att tillstyrka delar av förslagen.

6.2 Begränsning av möjligheterna att arbeta med uppehållstillstånd för studier

Uppsala universitet avstyrker förslaget

Syftet med förslaget är att motverka missbruk av uppehållstillstånd för studier. Att arbeta vid sidan av studierna är inte en indikation på att en student missbrukar sitt uppehållstillstånd, något som utredarna inte heller påvisat. Med hänsyn till att missbruk av uppehållstillstånd för studier inte existerar i någon nämnvärd utsträckning är det inte i nuläget proportionerligt att införa en begränsning i möjligheten att arbeta.

En utredning av CSN fann att arbete vid sidan av studierna, så länge som det sker på en balanserad nivå, kan vara bra. De som arbetade på balanserad nivå tog 85% av högskolepoängen eller mer. De som inte arbetade alls eller lite klarade av 80% och de som arbetade mycket 75-80% av högskolepoängen (CSN 2023:3, Åtgärder inom understödet med anledning av covid-19-pandemin, s. 39f). CSN konstaterar i samma rapport att arbete också kan ge arbetslivserfarenhet och kontakter som är bra att ha när studierna avslutats.

Utöver att inte kunna arbeta i den utsträckning som varje student bedömer att de har kapacitet för, så skapas också en konkurrensnackdel på arbetsmarknaden för dessa studenter: En arbetsgivare kommer att ha ett minskat incitament att anställa en avgiftsstudent som konkurrerar med en student från Sverige eller EU. Svenskt näringsliv noterar i en rapport från 2021 att tre av fyra avgiftsstudenter vill stanna kvar i Sverige efter examen, men att bara tre av tio lyckas. Svenskt näringsliv pekar ut att frånvaro av relationer med arbetsgivare, samt otillräckliga möjligheter till praktik, medför att internationella studenter har svårt att hitta arbete trots sin höga utbildningsnivå (*Utländska masterstudenter och doktorander lämnar Sverige, s 7*).

Det som är problematiskt är om man arbetar i en så stor utsträckning att det negativt påverkar ens studier: Dagens möjlighet att arbeta vid sidan av studierna och den nuvarande låga nivån på godtagbara framsteg i studierna



YTTRANDE

är kommunicerande kärll. Förslaget i Ds 2024:31, sektion 6.3 om skärpt krav på godtagbara framsteg i studierna kommer att därför skapa en naturlig begränsning för en student att arbeta, beroende på individens studiekapacitet. Studenter som har en hög studiekapacitet bör inte begränsas, utan uppmuntras: Det är excellenta studenter som Sverige vill attrahera och behålla.

Förslaget innebär också att en student som gjort godtagbara framsteg i studierna, men som jobbar mer än 15 timmar per vecka får vägras förlängning av uppehållstillstånd. Det faktum att studenten jobbar i högre utsträckning än lagen tillåter och endast därför inte får fortsätta sina studier i Sverige, framstår som stötande och kan inte ensamt betraktas som tillräckligt för att avslå på om studenten samtidigt klarat av sina studier och kan inte anses som proportionerligt. Det är studieresultaten som ska avgöra huruvida en avgiftsstudent ska nekats förlängning av uppehållstillstånd enligt 5 b kap. 18 § UtL, inte huruvida studenten arbetar ett visst antal timmar.

Uppsala universitets bedömning är att den föreslagna åtgärden i utredningens sektion 6.3, tillsammans med övriga åtgärder som införs relaterat till uppföljning av aktiva studenter, är tillräckliga för att motverka det begränsade missbruk som Riksrevisionen bedömer förekomma i sin rapport *Tredjelandsstudenter i högskolan – antagning, uppehållstillstånd och organisering av utbildning* (RiR 2024:21).

Om Regeringskansliet ändå väljer att gå vidare med detta förslag lämnar Uppsala universitet följande synpunkter och förslag

Avseende möjligheten att införa ett undantag under sommaren anser Uppsala universitet att tillämpningssvårigheter föreligger inte är ett tillräckligt starkt skäl för att inskränka seriösa studenters möjlighet att arbeta under en period då de inte har studieåtaganden. Att helt undanta perioden utanför terminstiderna från begränsningen i möjligheten att arbeta skulle dessutom lösa alla tillämpningssvårigheter.

- *Uppsala universitet föreslår 80 timmar per månad, vilket skapar en större flexibilitet för anpassning av arbetet efter studiebördan under olika perioder på året.*
- *Uppsala universitet föreslår att utlänning med uppehållstillstånd enligt 5 b kap. 3 § UtL ska vara undantagna kravet på begränsning av möjligheterna att arbeta under sommaren.*
- *Utlänning med uppehållstillstånd enligt 5 b kap. 3 § UtL bör även undantas från begränsningen vid arbete för en studentorganisation så som studentnation, studentkår, doktorandnämnd m.m. och vid*



YTTRANDE

arbete som rör studentrekrytering som utförs vid det lärosäte där utlänningen är antagen.

- *Utlänning med uppehållstillstånd för forskarstudier enligt 5 b kap. 3 § UtL bör även undantas begränsningen vid arbete som är en bisyssla godkänd av lärosätet.*
- *Efter avslutade studier ska utlänning som haft uppehållstillstånd enligt 5 b kap. 3 § UtL undantas från begränsning att arbeta under det att ansökan om uppehållstillstånd enligt 5 b kap. 8 § handläggs (jfr 5 kap. 2 § 11 c UtL).*
- *Uppsala universitet anser att lagstiftaren i en lagrådsremiss bör utveckla vad som avses med undantag vid anknytning till den utbildning som utlänningen bedriver.*

När det kommer till doktorander och forskare torde avvägningen vara relativt enkel, men för kandidat- och mastersstudenter kan det bli desto svårare att avgöra vad som utgör anknytning till utbildningen.

6.3 Skärpt krav på godtagbara framsteg i studierna

Uppsala universitet tillstyrker förslaget och lämnar följande synpunkter och förslag

Inledningsvis konstaterar Uppsala universitet att bristande studieresultat kan visa på bristande studiekapacitet och brister i förkunskaperna, men det är generellt inte en indikation på bristande studieavsikt. Som Riksrevisionen kommit fram till förekommer ett eventuellt missbruk i mycket begränsad omfattning (RiR 2024:21, s 37f). Skäl saknas därför att införa skärpta krav med motivet att uppehållstillstånd för studier i högre utbildning missbrukas.

Uppsala universitet delar trots detta bedömningen att dagens krav är lågt ställda och att en skärpning lämpligen kan ske, om hänsyn tas till nedan synpunkter.

Det höjda kravet ökar Migrationsverkets möjlighet att utreda anledningen till att en student inte klarar sina studier. Om en student har brister i sina framsteg i studierna, men ändå har arbetat, så bör detta därför kunna bidra till beslut om att studentens uppehållstillstånd återkallas eller inte förlängs vid bristande studieresultat. På detta sätt skulle man kunna ta hänsyn till arbete, utan att seriösa studenter som klarar sina studier drabbas.

Uppsala universitet vill framhålla att det är stor skillnad på konsekvenserna för en student med CSN-lån som inte lyckas nå upp till de ställda kraven, jämfört med konsekvenserna för en avgiftsstudent. För den senare så har den till Uppsala universitet betalat mellan 100 000 – 145 000 kronor i



YTTRANDE

studieavgift för det första årets studier varefter studenten utvisas och tvingas avbryta sina studier. Ur ett proportionalitetsperspektiv finns anledning att överväga huruvida det skärpta kravet på antal högskolepoäng ska vara detsamma som för en student med CSN-lån, som utredaren föreslår. Det finns också skäl att särskilt beakta utformningen av undantagen.

- *Uppsala universitet föreslår att en konsekvensanalys genomförs för att utröna effekten av en skärpning före det att beslut fattas om nivån för godtagbara framsteg.*

En vanlig anledning till att en avgiftsstudents uppehållstillstånd inte förlängs i samband med bristande studieresultat beror på att studentens studier påverkats av psykisk ohälsa: Fler än en av fem avgiftsstudenter har rapporterat att de drabbats av psykisk ohälsa (UHR, *Att studera på högskolan med psykisk ohälsa* - Eurostudent 8, 2022, s 6). Uppsala universitet har noterat att Migrationsverket avslår ansökningar om förlängning av uppehållstillstånd med hänvisning till att det inte framgår från medicinska intyg vilken utsträckning studentens studieförmåga har varit nedsatt.

- *För att förtydliga Migrationsverket krav på innehållet i ett läkarintyg föreslår Uppsala universitet att den samverkansgrupp som SUHF och Migrationsverket har, får i uppdrag att ta fram riktlinjer för sådana intyg, som publiceras på Migrationsverkets hemsida (jfr checklista för intyg gällande försenade studier).*

Det finns inget undantag i utlänningslagen från heltidsstudier. En avgiftsstudent som inte studerar på heltid på grund av sjukdom riskerar att få uppehållstillstånd återkallat.

- *Möjligheten att formalisera undantag från heltidsstudier i utlänningslagen på grund av sjukdom bör införas.*

Vid sjukdom ska en student med CSN-lån sjukanmäla sig till Försäkringskassan, som anmäler till CSN om studenten har en godkänd sjukperiod. Perioden räknas då inte in vid resultatprövningen. Motsvarande saknas för avgiftsstudenter.

- *Uppsala universitet föreslår att sjukdom som haft påverkan på studierna, med ett läkarintyg godkänt av Migrationsverket, bör få motsvarande resultat där sjukdomsperioden inte räknas när kraven på godkänt studieresultat kontrolleras.*

Vid behov bör hänsyn tas till den administrativa period för tillgodoräkning som uppstår efter utbytesstudier.



YTTRANDE

6.4 En begränsning av möjligheten att efter inresa byta från uppehållstillstånd för studier till arbete

Uppsala universitet tillstyrker förslaget om krav på två terminers studier, men avstyrker det föreslagna kravet om examen. Uppsala universitet lämnar följande synpunkter och förslag

Uppsala universitet delar bilden av att en skärpning med två terminers avklarade studier är lämpligt. Utredaren anger att det inte kommer föranleda några nämnbara negativa konsekvenser för seriösa studenter. Uppsala universitet delar inte den bedömningen: Framför allt inom tekniska områden är det vanligt att studenter antagna vid Uppsala universitet erbjuds ett relevant och högkvalificerat arbete i Sverige innan studierna avslutats, i samband med att examensjobbet påbörjats. En begränsning av denna möjlighet för studenter med uppehållstillstånd för studier skulle skapa en allvarlig konkurrensnackdel för dessa studenter på arbetsmarknaden jämfört med svenska studenter och EU-studenter, och begränsa tillgång till efterfrågad och kvalificerad arbetskraft för svensk industri och innovationsföretag.

I Ds 2024:31 jämförs begränsningen med de krav som idag ställs på uppehållstillstånd för att söka jobb efter avklarade studier. Utredaren konstaterar att det skulle skapa ”en ökad enhetlighet (...) i det svenska migrationsrättsliga regelverket” (s. 183) om dessa två lagstiftningar utformas på samma sätt. Utredaren undantar sedan studenter på forskarnivå vilket undanröjer den eftersökta ”ökad enhetlighet” med 5 b kap. 8 UtIL. Undantaget för studenterna på forskarnivå motiveras med att det är lämpligt att dessa studenter ges rimliga möjligheter att testa ett arbete inom industrin, Uppsala universitet ser ingen anledning till att det inte skulle vara lämpligt för studenter på kandidat- och mastersnivå att ges samma möjlighet.

Uppsala universitet konstaterar också att Migrationsverkets handläggning av uppehållstillstånd enligt 5 b kap. 8 § UtIL gör avsteg från enhetlighet som utredaren eftersträvar. I Migrationsverkets handbok anges att “Den slutförda högre utbildningen/forskningen ska omfatta minst två terminer. Det innebär till exempel att om utlänningen har antagits till ett tvåårigt program måste hela den tvååriga utbildningen ha slutförts för att ett tillstånd ska kunna beviljas.” Möjligheten finns därför inte för en student som påbörjat en tvåårig masterutbildning, men tagit en magisterexamen på 60 högskolepoäng i denna utbildning, att beviljas uppehållstillstånd enligt 5 b kap. 8 UtIL (jfr prop. 2019/20:9, s 91). Motsvarande begränsning torde också gälla om en forskarstudent tar ut en licentiatexamen.

Att ansöka om ett jobsökartillstånd efter sina studier är idag förvirrande för studenterna, då de i regel behöver ansöka om anstånd med att lämna in dokumenten eftersom de administrativa processerna på lärosätet riskerar att ta längre tid än uppehållstillståndets giltighetstid. Detta skulle kunna lösas om man gjorde en översyn av möjligheten att bevilja uppehållstillstånd för



YTTRANDE

studier med en administrativ period i slutet av studierna. Att uppehållstillståndet i regel går ut på våren, men att jobbsökartillståndet i regel inte beviljas förrän under hösten gör också att studenten i många fall inte kan resa under sommaren. I utredningens avsnitt angående internationella jämförelser noteras att i Nederländerna utfärdas ett uppehållstillstånd för studier i högre utbildning som innefattar 3 månaders administration i samband med att studierna avslutas (Ds 2024:31, s 73). Motsvarande finns även för EU-blåkort som beviljas för en kortare tid än 2 år enligt 6 a kap. 5§ UtIL.

- *Uppsala universitet föreslår att uppehållstillstånd för studier enligt 5b kap. 3§ UtIL beviljas för en period på upp till tre månader efter studiernas slut, så innefattas både administrativ fördröjning samt eventuell omtenta vid höstterminens start.*

Med en sådan ordning kan studenterna på ettåriga program eventuellt folkbokföra sig i Sverige, vilket får anses vara positivt för möjligheten att delge beslut i enlighet med det av Uppsala universitet avstyrkta förslaget på bostadsadresskrav (se utredning 6.8).

6.5.1 Ändrade villkor för familjemedlemmar till studenter – en avskaffad avgiftsfrihet

Uppsala universitet tillstyrker förslaget och lämnar följande synpunkter och förslag

Att familjemedlemmar till studenter omfattas av studieavgifter innebär att den nuvarande överenskommelsen mellan lärosätena och Migrationsverket behöver omformuleras. Då villkoren i överenskommelsen ändras så upphör annars överenskommelsen att gälla när de nya reglerna om studieavgiftsskyldighet träder i kraft. Detta utgör en utmaning för genomförandet av en utökad rapportering.

- *En lösning lämpligen kan hittas inom ramen för den redan existerande samverkan som finns mellan lärosätena och Migrationsverket genom överenskommelsen.*

6.6 Ett ökat informationsutbyte och ändringar gällande antagnings- och studieregister

Utifrån komplexiteten i förslagen om ökat informationsutbytet är det önskvärt att förslagen genomgår en fördjupad konsekvens- och säkerhetsanalys, och att även vandelsutredningens (Ju 2023:25) påverkan ska beaktas för att säkerställa att det inte sker en dubbelreglering.

Om förslaget ändå övervägs för implementering så lämnar Uppsala universitet följande synpunkter:



YTTTRANDE

6.6 (1) Förslag om att studieregistret ska innehålla uppgift om medborgarskap

Uppsala universitet avstyrker förslaget

I förordning (1993:1153) om redovisning av studier m.m. vid universitet och högskolor gör nuvarande lydelse gällande att i studieregistret ska varje students identitet anges med namn och personnummer. I den föreslagna lydelsen ska även medborgarskap finnas i 2 kap. 5 § (Ds 2024:31, s 28). Det framgår inte om lärosätena eller UHR ska åläggas en skyldighet att säkerställa en fullständig bild av en persons samtliga medborgarskap, i de fall en person har fler än ett medborgarskap.

Ladok är ett system för studiedokumentation. Medborgarskap är inte en uppgift som behövs för studiedokumentation. Enligt GDPR får myndigheter endast samla in personuppgifter som är nödvändiga för att uppfylla specifika ändamål. Att samla in överskottsinformation, det vill säga information som inte är nödvändig för det angivna ändamålet, är inte tillåtet.

Uppsala universitet bedömer också att tillförandet av uppgift om medborgarskap möjliggör att allmänheten skulle kunna begära ut personuppgifter ut Ladok innehållande medborgarskap. Detta tillför risker vad gäller integritet och hot som skulle kunna riktas mot grupper av studenter i deras egenskap av medborgare i ett visst land.

6.6 (2) Förslag om att allmänna gallringsregler i antagningsregistret ska gälla för uppgift om medborgarskap.

Uppsala universitet avstyrker förslaget

Uppgift om medborgarskap i antagningsregistret bör fortsätta gallras enligt nuvarande lagstiftning (jfr resonemang 6.6. (1))

6.6 (3) Förslag om att uppgifter på medium för automatiserad behandling får lämnas ut från en högskolas studieregister till Migrationsverket och till Säkerhetspolisen

Uppsala universitet tillstyrker förslaget

Uppsala universitet ställer sig, i likhet med Ladokkonsortiet, positivt till ökad rapportering från lärosätena till Migrationsverket via digitala medier. Reglerna för de uppgifter som idag behandlas och som regleras i SFS 1993:1152, 2 kap. 6 a § är inte optimalt utformade, då de är detaljerade på ett sätt som ur ett lärosätesperspektiv försvårar en smidig system- och integrationslösning med Migrationsverket. Uppsala universitet välkomnar en öppnare och mer övergripande formulering, i enlighet med det tillägg i 2 kap. 6 §, punkt 13 som utredningen föreslår.



YTTRANDE

Gällande förslaget om Säkerhetspolisens tillgång till uppgifter på medium för automatiserad behandling så motiverats tydligt behovet i utredningen utöver ovan information rörande medborgarskap. Uppsala universitet är inte principiellt emot att uppgift på medium för automatiserad behandling lämnas ut till Säkerhetspolisen om denna finner att det finns uppgifter i systemet som är intressanta även utan uppgift om medborgarskap.

6.6 (4) Förslag om att uppgifter på medium för automatiserad behandling får lämnas ut från antagningsregister till Migrationsverket

Uppsala universitet avstyrker förslaget

Det framkommer inte från utredningens förslag vad syftet med att Migrationsverket ska ta del av uppgifter från antagningsregistret. Från UKÄ:s rapport *En översyn av bestämmelserna om antagningsregister – Delredovisning av ett regeringsuppdrag* (UKÄ 2023:1) framkommer dock att Migrationsverkets intresse handlar sammantaget om ökade kontrollmöjligheter för att kunna säkerställa att rätt individ är antagen, att sökandens avsikt att studera i Sverige är genuin, samt att sökanden till stöd för sin ansökan inte har åberopat falska handlingar eller uppgifter. (UKÄ 2023:1, s 111). Det finns inget underlag för hur utbredd problematiken är att det inte är samma person som antas till utbildning som sedan ansöker om uppehållstillståndet för studier.

Det finns också anledning att ifrågasätta att Migrationsverket ska beredas tillgång till handlingar från antagningsregistret utöver identitetshandlingar. Enligt UKÄ 2023:1 är historiska uppgifter om ansökan om antagning till hjälp för Migrationsverkets bedömning av den sökandes avsikt att studera i Sverige (s 111). Detta med anledning av att Migrationsverket anser att ansökan om antagning som avser kurser eller program inom ämnesområde som inte är i linje med sökandes tidigare utbildningshistorik, arbetslivserfarenhet eller de i ansökan om uppehållstillstånd framförda skälen till valet av studier, indikerar att personen inte har studieavsikt (ibid, s 112).

Uppsala universitet finner att det är olämpligt att Migrationsverket överprövar beslut fattat av VO/UHR och lärosätet. Att en person byter studieinriktning är normalt förekommande inom högre utbildning, likaså att studenter söker utbildningar inom olika områden. Enligt EU-domstolens dom från den 29 juli 2024 C-14/23 (Perle) är den omständighet som kan anses vara vanlig under högre studier, såsom byte av studieinriktning, inte i sig tillräcklig för att fastställa att en tredjelandsmedborgare som har lämnat in en ansökan för studier saknar en verklig avsikt att studera i den aktuella medlemsstaten. På samma sätt finner domstolen att enbart den omständigheten att de planerade studierna inte har något direkt samband med de yrkesmässiga målen inte nödvändigtvis utgör ett tecken på att det saknas en vilja att faktiskt genomföra de studier som åberopats som grund för ansökan om inresa och vistelse (C-14/23 Perle, stycke 53). Byte av



YTTRANDE

studieinriktning är inte heller att betrakta som bevis eller allvarliga objektiva skäl för att fastställa att tredjelandsmedborgarens vistelse skulle avse andra ändamål än de för vilka han eller hon ansöker om inresa och vistelse (jfr direktivet 2016/801, artikel 20.2 f).

6.6 (5) Förslag om att högskolornas underrättelseskyldighet gentemot Migrationsverket ska utvidgas på så sätt att utlämnandet av uppgifter baseras på medborgarskap i stället för avgiftsskyldighet

Uppsala universitet avstyrker förslaget.

Uppsala universitet har avstyrkt att uppgift om medborgarskap ska finnas i studieregistret, därav följer att även detta förslag avstyrks.

Visserligen poängterar Migrationsverket i underlagen till Ds 2024:31 att en rapportering baserad på studieavgiftsskyldighet inte inkluderar samtliga studenter som har ett uppehållstillstånd för studier. Det finns två studentgrupper som har medborgarskap i en stat som inte omfattas av EES eller Schweiz antagna vid Uppsala universitet som innehar ett uppehållstillstånd för studier i högre utbildning, som generellt inte är studieavgiftsskyldiga: Utbytestudenter som genomför ett utbyte inom ramen för ett utbytesavtal som innebär att studieavgift inte ska tas ut av den mottagande högskolan, och studenter på ett sådant samarbetsprogram som studieavgift enligt beslut av regeringen inte ska tas ut för.

Det finns inget underlag, inklusive i utredningens förslag, Ds 2024:31, som tyder på att utbytestudenter eller studenter på utbytes- och samarbetsprogram i någon utsträckning missbrukar sina uppehållstillstånd för studier.

Utöver att motverka missbruk av uppehållstillstånd för studier lyfter utredningen, Ds 2024:31, fram att en person som inte är avgiftsskyldig ändå kan vara av intresse för Migrationsverket genom att det skulle innebära att det går att följa upp om utlännningar som kommit hit med ett annat uppehållstillstånd än för studier inte använder sitt uppehållstillstånd för avsett syfte (s 202). Uppsala universitet ifrågasätter det lämpligt att rapportera om studieresultat för studenter som inte har uppehållstillstånd för studier: Uppföljningen av andra tillståndstyper ska ske inom ramen för den ordinarie handläggningen av respektive kategori av uppehållstillstånd.

6.6 (6) Förslag om att reglera den utökade underrättelseskyldigheten i förordning

Uppsala universitet avstyrker förslaget.

Rapporteringen mellan lärosätena och Migrationsverket regleras idag genom bilaterala överenskommelser om samverkan avseende avbrottsrapportering och möjlighet till tvååriga uppehållstillstånd för



YTTRANDE

studier i högre utbildning. Uppsala universitet är positiva till överenskommelsen och ser inte att det finns något behov av att ytterligare reglera vad som ska ingå i underrättelseskyldigheten. Omfattningen av vilka uppgifter som Migrationsverket ska få ta del av föreslås även i fortsättningen regleras av överenskommelsen mellan lärosätena och Migrationsverket.

Vid en övervägning av en implementering av förslaget noteras att den föreslagna formuleringen av vad som ska rapporteras enligt förslaget, Ds 2024:31, skiljer sig från formuleringen i överenskommelsen. Den föreslagna lydelsen av 6 a § saknar exempelvis förslag som innefattar kategorin ”förmodat avbrott” från överenskommelsen. Det är också oklart hur överenskommelsen ska samverka med underrättelseskyldigheten i förordningen.

6.7 Åtgärder för en effektivare handläggning

Uppsala universitet avstyrker förslaget

Förslagets motivering förefaller vara att utredaren genom detta tillägg hoppas att handläggningen ska effektiviseras, då fler sökande antas lämna in kompletta ansökningar (Ds 2024:31, s 204). Utredaren presenterar inte något underlag till stöd för att en sådan reglering uppnår det eftersökta resultatet. Något förslag presenteras inte heller som avlägsnar kraven från 6, 20 och 23 §§ Förvaltningslag (2017:900), vilket innebär att i de fall en sökande inte lämnar in alla handlingar som föreskrivs i den lag som utredningen föreslår, behöver Migrationsverket ändå enligt de ovan nämnda lagparagraferna kontakta sökanden och be den inkomma med den saknade informationen.

Uppsala universitet konstaterar att förslaget skiljer sig från hur andra direktiv har genomförts i svensk rätt, vilket också noteras i Ds 2024:31 (s 207). Kravet baseras på artikel 5 i student- och forskardirektivet. När direktivet införlivades i svensk rätt så gjordes bedömningen att detta inte krävde något särskilt införande eftersom det redan enligt svensk rätt är en grundläggande förutsättning att utlänningen kan presentera det underlag som behövs för provningen av ansökan för att beviljas tillstånd att resa in och vistas i Sverige. Det finns ingenting för en sökande att vinna på att lämna in en ofullständig ansökan. Det leder till att ansökan avslås eller att student förlorar sin studieplats (*Migrationsverkets analysrapport Tematisk kvalitetsuppföljning av ärenden om uppehållstillstånd för studier*, Dnr: 1.3.4-2023-1414, s. 8).

Det är också aktuellt att problematisera vilken typ av handlingar som enligt uppgifter i utredningen, Ds 2024:31, kan bli aktuella. Exempelvis att det skulle kunna bli fråga om att utlänningen måste visa upp ”(...) samtliga



YTTRANDE

ansöknings- och antagningshandlingar” (ibid, s 242). Man konstaterar att de handlingar som utlänningen behöver visa upp enligt denna punkt och enligt de föreskrifter som meddelats med stöd av bemyndiganden alltid ändå behöver visas upp av utlänningen för att beviljas tillståndet (ibid, s 242).

I Ds 2024:31 anges att vid en prövning av uppehållstillstånd för studier ska handlingarna ”tydliggöra om utlänningen har genomfört studier av relevans för det sökta tillståndet i något annat land, samt hans eller hennes kvalifikationer i övrigt” (ibid, s 206). Uppsala universitet konstaterar att frågan om sökanden uppfyller grundläggande och särskilt behörighet prövats av VO/UHR och lärosätet före det att utlänningen ansökt om uppehållstillstånd. Det faller inte på Migrationsverket att genomföra en överprövning.

Enligt 9 § Förvaltningslagen ska en ansökan handläggas så effektivt som möjligt. Handlingar ska inte krävas in som inte är nödvändiga för handläggningen. En person som har ansökt till och antagits till en utbildning vid ett svenskt lärosäte har manifesterat sin studieavsikt, i enlighet med artikel 5.3 i student och forskardirektivet: Om de allmänna villkoren och de relevanta särskilda villkoren är uppfyllda ska tredjelandsmedborgaren ha rätt till ett uppehållstillstånd. De allmänna villkoren återfinns i direktivets artikel 7 och de särskilda villkoren som rör studenter återfinns i artikel 11 och forskare i artikel 8, 9 och 10. Studieavsikt regleras inte i de allmänna eller särskilda villkoren. Det finns därmed inte stöd för att på det sätt som medges i artikel 5.2 kräva in handlingar för bedömning huruvida vistelse avser andra ändamål än de för vilka han eller hon ansöker om inresa och vistelsen, som regleras i artikel 20.2 (f).

Uppsala universitet föreslår följande för att främja att studenter i högre utsträckning lämnar in kompletta ansökningar:

- *Förbättring av Migrationsverkets e-tjänst: En möjlighet är att de efterfrågade dokumenten måste laddas upp när ansökan sker för att sökanden ska kunna gå vidare med nästa steg av ansökan i e-tjänsten.*
- *Uppsala universitet välkomnar också en mer omfattande samverkan mellan Migrationsverket och lärosätena när det kommer till informationsinsatser om dokumentkraven för ansökan om uppehållstillstånd.*



YTTRANDE

6.8 Åtgärder för att fler återkallelsebeslut ska kunna verkställas

Uppsala universitet avstyrker förslaget

I Ds 2024:31 (s. 210) motiveras förslaget med att Riksrevisionen i granskningsrapporten *Systemet för återkallelser av uppehållstillstånd* (RiR 2023:19, s 55) noterat att en brist i systemet med återkallelse för uppehållstillstånd för studier är att Migrationsverket i många fall saknar en aktuell adress och kontaktuppgifter till den vars uppehållstillstånd återkallas, med följderna att återkallelsen inte kan delges. Riksrevisionens senare granskningsrapport (RiR 2024:21, s 37) korrigerar flera aspekter från sin tidigare rapport som indikerar att slutsatsen i RiR 2023:19 om avsaknad av bostadsadress m.m. inte tycks stämma. Därutöver visar de att 93% av de utlänningar som folkbokför sig i Sverige med uppehållstillstånd för studier också registrerar sig på studier. Kontakt till studenter som inte folkbokför sig bör kunna lämnas ut till Migrationsverket från högskolans studieregister.

Utredaren menar att införandet av bestämmelse om adresskrav för att beviljas uppehållstillstånd är en ”mindre åtgärd”, ”Eftersom det inte borde medföra någon nämnvärd ökad belastning vare sig för Migrationsverket eller för den enskilde att uppge sin adress i landet (...)” (s 211). Uppsala universitet anser inte att detta utgör en mindre åtgärd, varken för utlänningen, lärosätet eller Migrationsverket. I princip inga studenter har en bostad vid tidpunkten för uppehållstillståndsansökan.

Konsekvensen kommer bli att studenterna, efter antagningsbeskedet för höstterminen som publiceras i slutet av mars, kommer att behöva börja leta efter en bostad i Uppsala med omnejd. I början av april finns det få bostäder tillgängliga för inflyttning i slutet av augusti eller början av september när höstterminen inleds. Det har inte i tillräcklig utsträckning utretts vilka utmaningar bostadssökande innebär, särskilt i en studentstad.

Särskilt utmanande är det om det rör sig om en utlänning som saknar nätverk i Sverige, vilket är fallet för så gott som alla avgiftsstudenter som antas till Uppsala universitet. Resultatet av detta förslag blir längre handläggningstider hos Migrationsverket, som måste vänta på att studenten ordnat en bostad och uppvisa ett kontrakt. För studenten blir det ytterligare en stressfaktor, som också medför ekonomisk risk om studenten måste betala handpenning eller hyra i förtid. Studenter som inte hittar en bostad i tid riskerar att inte få beslut i tid och därmed förlora sin studieplats vid lärosätet.



YTTRANDE

Utredaren föreslår att studenter ska uppge en tillfällig adress vid ansökningstillfället. Att uppge en tillfällig adress fyller ingen funktion. Enligt förslaget ska man i dessa fall utreda ärendet i alla aspekter förutom adressen, och sedan riskera att ändå behöva avslå ärendet på grund av att studenten inte kan uppge en bostadsadress. En förvaltningsrättslig princip är att inte utreda ett ärende vidare om det finns grund för avslag. Det framstår också som stötande att avslå en annars seriös student enbart på grund av att studenten inte har en bostad i Sverige vid beslutstillfället. Det föranleder också frågan om hur länge Migrationsverket ska bevilja anstånd med att fatta beslut i ett ärende som i övrigt är beslutsklart men där adress saknas. Detta är processekonomiskt oförsvarbart, och den adderade arbetsbördan med oroliga och stressade studenter under våren och särskilt under sommaren förväntas vara avsevärd.

Eftersom förslaget finns som en del av de allmänna förutsättningarna för tillståndet, och har formuleringen *ska*, finns ingen möjlighet att göra alternativa bedömningar i fall där studenten inte uppfyller kravet. Det är inte heller tydligt vilka krav som ska ställas på bostaden och dokumentationen. I andra typer av uppehållstillståndsärenden är bostadskravet en del i försörjningskravet, och krav ställs på den typ av bostad som krävs. Det föranleder frågor kring exempelvis vad som händer om många studenter avser att bo i samma bostad? Det leder också till frågor kring den dokumentation som ska krävas för att visa att man uppfyller kravet. Förslaget innebär också att seriösa studenters tillstånd riskerar att återkallas om de glömt bort att meddela en adressändring. På samma sätt som övriga delar av detta förslag framstår detta som oproportionerligt oavsett kontexten.

Behovet att underrätta en utlänning om ett beslut kan som anges i RiR 2023:19 (s 57) ske genom förenklad delgivning. Det noteras i granskningsrapporten att Migrationsverket inte alltid väljer det mest lämpliga sättet att delge beslut i återkallelseärenden (ibid). Uppsala universitet lämnar därför följande förslag:

- *Riksrevisionen konstaterar att bestämmelsen om förenklad delgivning är teknikneutral och inte hindrar att handlingen eller kontrollmeddelandet skickas till delgivningsmottagaren på annat sätt än med post, till exempel e-post eller tjänsten Mina meddelanden (ibid s 59). Om Migrationsverket saknar utlänningens hemadress eller att det inte möjligt eller olämpligt att skicka beslutet till utlänningens hemadress i hemlandet med ordinarie postgång, bör förenklad delgivning ske via den e-postadress som utlänningen registrerat när den ansökte om uppehållstillstånd via Migrationsverkets e-servicefunktion eller genom att utlänningen erhåller beslutet via sin My Page på Migrationsverkets hemsida.*



YTTRANDE

7.1 Ikraftträdande

Uppsala universitet tillstyrker med följande tillägg:

- *Lagförslagen som presenterades i SOU 2024:15, och flyttats till Ds 2024:31 föreslås träda i kraft 1 juni 2025.*
- *De föreslagna reglerna gällande studenter på kandidat- och masternivå bör implementeras med hänsyn till lärosätenas rekryteringscykler, om Migrationsverkets hemsida uppdateras i Mars 2026 så har studenterna inför höstterminen 2026 redan rekryterats. Uppsala universitet ser därför att det mest ändamålsenliga vore att dela upp förslagen i en del som implementeras snabbare, och en del där man ser över den lämpligaste tillämpningsperioden.*

7.2. Övergångsbestämmelser

- *De nya bestämmelserna bör inte implementeras retroaktivt.*